

Strategisch

Procederen

Mensenrechten

Stichting Reclame Code
T.a.v. Reclame Code Commissie
Postbus 75684
1070 AR Amsterdam
Tevens per email verzonden naar klacht@reclamecode.nl

Datum: 2 mei 2019
Betreft: Klacht tegen reclame-uitingen Generation Discover Festival Shell

Geachte mevrouw, heer,

Namens **Fossielvrij Onderwijs** en het **Public Interest Litigation Project van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten** dien ik bij deze een klacht in.

1. De Klagers

Fossielvrij Onderwijs¹ is een burgergroep die de invloed van de fossiele industrie in het onderwijs - van basisschool tot universiteit - zichtbaar maakt en bestrijdt. Fossielvrij Onderwijs is een groep binnen de wereldwijde Fossielvrij-beweging, die publieke instellingen aanspoort om de (financiële) banden te verbreken met de fossiele industrie.

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)² ontwikkelt, versterkt en beschermt de fundamentele rechten en vrijheden van de mens op nationaal en internationaal niveau. Het Public Interest Litigation Project (PILP-NJCM)³ is het project van het NJCM voor strategische procedures over mensenrechten in Nederland.

Zowel Fossielvrij Onderwijs als het PILP-NJCM streven het algemeen belang na. Derhalve is de onderhavige klacht niet in het belang van de uitoefening van een bedrijf of beroep, noch in een commercieel belang. De klacht wordt dus ingediend als particulier.

2. General Discover Festival: omschrijving van de reclame waartegen de klacht is gericht

Het Generation Discover Festival⁴ is een groot, jaarlijks evenement dat door Shell wordt georganiseerd. Het is gratis toegankelijk voor jongeren en ouders en volgens de officiële website is het 'de plek waar jongeren wetenschap en technologie kunnen beleven' en 'een festival dat de volgende generatie ontdekkers uit heel Nederland in beweging brengt'. Uit diezelfde website blijkt

---

¹ <https://fossielvrijonderwijs.nl/>

² <https://njcm.nl/>

³ <https://pilpnjcm.nl/>

⁴ <https://www.generationdiscover.nl/primair-onderwijs/generation-discover-festival>

dat het festival als doelgroep heeft, jongeren van het primaire onderwijs en van de brugklassen van het middelbaar onderwijs.⁵

In 2018 vond het Generation Discover Festival plaats tussen 17 en 21 oktober op het Malieveld in Den Haag en stond in het teken van internationale duurzaamheidsdoelstellingen.⁶ Het logo van Shell was groot aanwezig op het festivalterrein en er waren verscheidene posters en billboards te zien waaronder ook een groot tekstbord bij een reuzenrad. Op dat tekstbord stond, voor zover relevant in deze zaak:

“Alle elektriciteit die nodig is voor dit festival wordt opgewekt door generatoren. Dus ook voor dit reuzenrad.

...

Op dit festival draaien ze allemaal op de alternatieve dieselbrandstof: Shell GTL (Gas-to-liquid) Fuel...Via chemisch knip-en-plakwerk maakt Shell van aardgas een vloeibare brandstof. Hierdoor verbrandt GTL schoner dan gewone diesel en is er minder uitstoot van lokale emissies. Dit leidt tot verbetering van de luchtkwaliteit in de omgeving waar GTL wordt gebruikt. Wel zo fijn als je achter een bus of vrachtwagen fietst of geniet van het uitzicht in het reuzenrad!

Shell GTL Fuel is beschikbaar voor iedereen in Nederland. Kijk voor meer informatie op www.shell.nl/GTL”.

Onderaan het tekstbord stond vervolgens:

“Deze activiteit draagt bij aan het volgende ontwikkelingsdoel: Betaalbare, moderne en schonere energie in voldoende mate beschikbaar maken voor iedereen”.

Naast deze vermelding stond het logo van één van de VN duurzame ontwikkelingsdoelstellingen afgebeeld, namelijk “7 Duurzame en betaalbare energie”.⁷

Als bijlagen van dit klaagschrift worden twee foto’s van het tekstbord bijgevoegd.

Op het Generation Discover Festival werd reclame gemaakt voor GTL Fuel, een product van Shell. GTL staat voor “*Gas-to-liquid*”: het is een fossiele brandstof op basis van aardgas⁸ die klimaatschade veroorzaakt. Het is immers een feit van algemene bekendheid dat door het verbranden van fossiele brandstoffen extra kooldioxide (CO₂) in de atmosfeer vrijkomt, met als gevolg verergering van het broeikas effect.⁹ Bovendien lekt bij de winning, productie, vervoer en gebruik van aardgas, methaan weg. Methaan is een broeikasgas dat volgens het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)¹⁰ meer bijdraagt aan de opwarming van de aarde dan CO₂. Volgens het IPCC hebben we nog 10 jaar om oncontroleerbare klimaatontwrichting te voorkomen (10 jaar) en binnen die termijn

⁵ <https://www.generationdiscover.nl/wat-is-generation-discover>

⁶ <https://www.generationdiscover.nl/primair-onderwijs/generation-discover-festival>

⁷ <https://unric.org/nl/sdg-in-nederlands>

⁸ <https://www.shell.nl/klanten/commercialfuels/gtl/products.html>

⁹ Zie onder andere <https://www.ipcc.ch> en

https://www.eia.gov/energyexplained/index.php?page=environment_how_ghg_affect_climate

¹⁰ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/ese3.35>

Strategisch

Procederen

Mensenrechten

zal methaan naar verwachting 108 keer meer bijdragen aan de opwarming van de aarde dan CO₂. Toch wordt GTL Fuel door Shell gepresenteerd als een schoon alternatief voor diesel. De onderhavige klacht richt zich tegen de hierboven opgenomen uitingen op het tekstbord die misleidende reclame bevatten over GTL Fuel.

3. Motivering van de klacht

De uitingen op het Generation Discover Festival betreffen 'reclame'

Volgens artikel 1 van de Nederlandse Reclame Code (hierna: "NRC") wordt onder 'reclame' verstaan:

"...iedere openbare en/of systematische directe dan wel indirecte aanprijzing van goederen, diensten en/of denkbeelden door een adverteerder of geheel of deels ten behoeve van deze, al dan niet met behulp van derden. Onder reclame wordt mede verstaan het vragen van diensten".

Volgens de daarbij behorende toelichting is het van belang dat een (georganiseerd) mechanisme kan worden beschreven door middel waarvan de directe of indirecte aanprijzing van goederen, diensten en/of denkbeelden plaatsvindt c.q. heeft plaatsgevonden.

In deze zaak gaat het om uitingen op een tekstbord dat naast een reuzenrad was geplaatst in een openbare ruimte, op het terrein van een grootschalig festival dat 35.000 bezoekers aantrok. De uitingen waren dus bestemd voor een breed publiek. Bovendien waren die uitingen bedoeld om het product GTL Fuel aan te prijzen en een positief beeld te creëren van de rol van Shell in het tegengaan van de klimaatverandering.¹¹

Het is van belang hierbij op te merken dat uw Commissie eerder een klacht heeft beoordeeld tegen uitingen van Shell op het Generation Discover Festival dat in 2017 was gehouden. Bij uitspraak van 7 december 2017 is de klacht in de zaak 2017/00715 afgewezen omdat, kort gezegd, uw Commissie van oordeel was dat de uitingen waartegen werd geklaagd (onder andere "Aardgas is de schoonste fossiele brandstof die energie genereert door verbranding.") niet als reclame aangemerkt konden worden nu die niet verwezen naar Shell door middel van vermelding van de naam of het logo van Shell.

Op dat punt is de onderhavige zaak anders dan de zaak 2017/00715. Hier gaat het om uitingen op een tekstbord dat nu wel de naam van Shell droeg en dat eenduidig verwees naar het product GTL Fuel van Shell. Op de bijgevoegde foto's van het tekstbord is de naam "Shell GTL Fuel" te zien, aangeduid in een groot lettertype. Daarnaast is onderaan het tekstblok, waarin wordt beschreven hoe GTL voor een verbetering van het klimaat zou zorgen, te zien: "Shell GTL Fuel is beschikbaar voor iedereen in Nederland. Kijk voor meer informatie op www.shell.nl/GTL". Nu deze verwijzing volgt na een positieve beschrijving van de effecten van het GTL op het klimaat als energiebron, kan het niet anders dan dat de uitingen op het tekstblok directe dan wel indirecte aanprijzingen van GTL Fuel, het product van Shell, bevatten.

¹¹ Zie ook Reclame Code Commissie, uitspraak van 31 juli 2017, dossier 2017/00458 inzake NAM, onder 3.

Geconcludeerd moet worden dat de uitingen in kwestie reclame betreffen en daarmee is uw Commissie bevoegd daarover een oordeel te geven.

De reclame is misleidend

Krachtens artikel 2 van de Milieu Reclame Code (MRC) mogen milieucclaims:

“...geen mededelingen, afbeeldingen of suggesties bevatten waardoor de consument misleid kan worden over milieuaspecten van de aangeprezen producten, of over de bijdrage van adverteerder aan het handhaven en bevorderen van een schoon en veilig leefmilieu in het algemeen”.

Voorts is in artikel 3 MRC bepaald:

“Alle milieucclaims dienen aantoonbaar juist te zijn. De bewijslast rust op de adverteerder. Naarmate de milieucclaims absolueter zijn geformuleerd, worden zwaardere eisen gesteld aan het bewijsmateriaal”.

Het Generation Discover Festival stond in het teken van de internationale duurzaamheidsdoelstellingen en het tekstbord in kwestie verwees naar SDG (*Sustainable Development Goals*) nummer 7 van de VN duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Die doelstelling houdt in dat deelnemende Staten tegen 2030 de toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energiediensten zullen garanderen¹².

Onderaan het tekstbord, na de vermelding dat het reuzenrad van het Generation Discover Festival op GTL Fuel draait, stond:

“Deze activiteit draagt bij aan het volgende ontwikkelingsdoel:
[logo SDG 7] Betaalbare, moderne en schonere energie in voldoende mate beschikbaar maken voor iedereen.”

Shell heeft op het tekstbord aan de doelstelling SDG 7 toegevoegd “schonere” energie en de woorden “betrouwbare” en “duurzame” [energie] voor het gemak weggelaten. Deze uiting is misleidend en bezwaarlijk om verschillende redenen.

Ten eerste omdat met “schonere energie” wordt gesuggereerd dat GTL tot één van de schone energiebronnen hoort. Dit is niet juist. Het blijft een fossiele brandstof, geliquideerd aardgas, en heeft schadelijke effecten op het klimaat. GTL kan misschien minder lokaal schadelijke emissie in de lucht uitstoten dan diesel maar dit betekent niet dat het tot de schone energiebronnen hoort.¹³

Ten tweede worden kinderen misleid om te denken dat Shells reuzenrad, omdat het op GTL Fuel draait, bijdraagt aan de doelstelling SDG 7 van de VN en dus ook aan de bescherming van het milieu. Dat doet het niet, omdat GTL Fuel een fossiele brandstof is. Bovendien is de doelstelling SDG 7 onjuist geciteerd op het tekstbord. Shell heeft op het tekstbord het woord “schonere” gebruikt, terwijl de SDG 7 van de VN duurzame ontwikkelingsdoeleinden de term “schone energie” gebruikt,

¹² <https://unric.org/nl/sdg-7>

¹³ <https://www.natuurenmilieu.nl/wp-content/uploads/2017/02/NM-Brandstofranking-personenautos.pdf>

niet “schonere”. Zo luidt de titel van SDG nummer 7 in het Engels “*affordable and clean energy*”¹⁴. Door het woord “schoon” te veranderen naar “schoner” op het tekstbord wordt het publiek misleid om te denken dat Shell met haar product GTL Fuel de VN duurzaamheidsdoelstellingen nastreeft. Wat deze woordverwisseling problematischer maakt is dat het de doelstelling SDG 7 van de VN in minder sterke termen neerzet en het dus afzwakt.

Ten derde is de claim, dat GTL een schonere fossiele brandstof zou zijn dan diesel, dubieus. Zo heeft het College van BW van de gemeente Den Haag naar aanleiding van vragen gesteld door gemeenteraadsleden over het GTL geantwoord:

“GTL is qua uitstoot aan het voertuig iets schoner dan ‘gewone’ diesel. Echter, gezien vanuit de keten levert het wel 5% meer CO2 uitstoot dan gewone diesel (het omvormen van aardgas naar GTL kost 1,5 maal meer energie dan diesel uit aardolie maken).”

“Naar onze mening wegen de voordelen niet zodanig op tegen de nadelen om de omschakeling naar GTL te stimuleren”.¹⁵

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de productie van GTL meer energie kost en daarom meer belastend is voor het milieu dan diesel.¹⁶ GTL kan misschien minder lokaal schadelijke emissie in de lucht uitstoten dan diesel, per saldo is het niet per se schoner dan diesel.

Ten slotte zijn de uitingen nog bezwaarlijker omdat het tekstbord bestemd was voor kinderen van de basisschool en de brugklas. Op die leeftijd zijn kinderen nog zeer beïnvloedbaar en is het zorgelijker dat ten aanzien van hen misleidende reclame wordt gemaakt over het klimaat. Zo wordt aan jongeren voorgespiegeld dat GTL een duurzame, schone energiebron is en dat Shell zich daarmee inspant voor de verbetering van het klimaat. In dat kader wordt gewezen op artikel 1 van de Kinderen Jeugdreclamecode (KJC) dat luidt:

“Reclame gericht op kinderen, mag niets in woord, geluid of beeld bevatten waardoor kinderen op enigerlei wijze worden misleid over de mogelijkheid en eigenschappen van het aangeboden product.”

De uitingen van Shell zijn dus niet alleen in strijd met artikel 2 en 3 van de MRC maar ook met artikel 1 van de KJC. Het gaat hier ten slotte om reclame gericht op kinderen die misleidend was om de hierboven genoemde redenen. Bovendien voldoet het tekstbord van Shell niet aan de eisen van artikel 4a KJC:

“Wat betreft reclame in (jeugd)bladen of andere drukwerken met een bereik van meer dan 25% bij kinderen dient boven iedere reclame (inclusief de zogenaamde advertorial) het woord “advertentie” in 12 punts letters te worden gezet.”

Nergens op het tekstbord van Shell stond het woord “advertentie” vermeld.

¹⁴ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/energy/>

¹⁵ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3809902/1/058RIS270140_Schoner_en_stiller_rijden_op_brandstof_GTL

¹⁶ https://www.researchgate.net/publication/227413143_Energy_consumption_and_GHG_emissions_of_GTL_fuel_by_LCA_Results_from_eight_demonstration_transit_buses_in_Beijing

Artikel 4a van de KJC ziet op het uitsluiten van slukreclame, oftewel *product/brand placement*, gericht op kinderen. Slukreclame is de promotie van producten en merken in producties en media, zonder dat het voor het publiek duidelijk is dat het om reclame gaat.¹⁷ Het is een vorm van subliminale beïnvloeding: het aanzetten tot een bepaald gedrag of voorkeur door ideeën te verstoppen in producties en media.¹⁸ Deze techniek is onwenselijk omdat het inspeelt op waarnemingen die in het onderbewustzijn plaatsvinden.¹⁹ Dat die techniek niet geoorloofd is bij een kwetsbaar publiek zoals kinderen, blijkt niet alleen uit artikel 4a KJC maar ook uit artikel 11.1 NRC:

“Reclame dient duidelijk als zodanig herkenbaar te zijn, door opmaak, presentatie, inhoud of anderszins, mede gelet op het publiek waarvoor zij is bestemd (onderstreping toegevoegd).”

De kinderen van nu zullen meer last hebben van de klimaatverandering omdat de negatieve gevolgen van de aangerichte milieuschade in de toekomst steeds meer voelbaar zal zijn. Alleen al om die reden hebben kinderen het recht om de juiste informatie te krijgen over de effecten van het gebruik van GTL.

Daarnaast verdienen kinderen meer bescherming wegens hun kwetsbaarheid. Er is dan ook niet voor niets een VN Kinderrechtenverdrag. In artikel 3 van het VN Kinderrechtenverdrag wordt bepaald dat de belangen van het kind vooropgesteld moeten worden:

“In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration”.

Voorts bepaalt artikel 17 van het VN Kinderrechtenverdrag:

“States Parties recognize the important function performed by the mass media and shall ensure that the child has access to information and material from a diversity of national and international sources, especially those aimed at the promotion of his or her social, spiritual and moral well-being and physical and mental health. To this end, States Parties shall:

...

e) Encourage the development of appropriate guidelines for the protection of the child from information and material injurious to his or her well-being”.

Uit de bovenstaande bepalingen blijkt dat kinderen beschermd moeten worden tegen informatie en ander materiaal die schadelijk kunnen zijn voor hun welzijn. De uitingen van het Shell-tekstbord als misleidende reclame die aantoonbaar onjuiste milieucclaims bevatten staan haaks op deze bepalingen. Daarnaast zijn er de algemene mensenrechten waarop een inbreuk wordt gemaakt door de uitingen waartegen wordt geklaagd. Hierna zal worden ingegaan op de relevante bepalingen van internationale mensenrechtenverdragen.

¹⁷ <https://www.marketingtermen.nl/begrip/product-placement>

¹⁸ <https://www.marketingtermen.nl/begrip/subliminale-boodschap>

¹⁹ Ook de *UN Special Rapporteur in the field of cultural rights*, een onafhankelijke adviseur-deskundige voor de VN, uitte ernstige zorgen over *surreptitious communications*, zie *UN General Assembly, 69th session, item 69 (b) of the provisional agenda, report A/69/286*, <https://www.ohchr.org/en/newyork/Pages/HRreportstothe69thsessionGA.aspx>

Strategisch

Procederen

Mensenrechten

Internationale (mensenrechten)verdragen

Dat het behoud van het milieu en het tegengaan van klimaatschade essentieel is voor het leven en een recht is waar elke burger zich op kan beroepen, blijkt niet alleen uit het feit dat in artikel 21 van de Grondwet is bepaald dat de overheid daarvoor een zorgplicht draagt. Ook uit internationale verdragen en rechtspraak blijkt dat de milieuvervuiling en klimaatverandering de fundamentele rechten van de mens raken. In dat kader wordt gewezen op de Urgenda zaak²⁰ waarin het gerechtshof Den Haag haar oordeel heeft gebaseerd onder andere op artikel 2 en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

In artikel 2 van het EVRM en artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (IVBPR) is het fundamentele recht op leven neergelegd. Voorts wordt het recht op eerbiediging van privé- en familielevens beschermd door artikel 8 EVRM en artikel 17 IVBPR.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft in verschillende zaken bepaald dat de genoemde rechten geschonden kunnen worden door ernstige milieuvervuiling, veroorzaakt ofwel door de Staat dan wel door ondernemingen in de privé-sector waartegen de Staat gefaald heeft voldoende bescherming te bieden.²¹ Dit betekent dat de Staat een positieve verplichting heeft om daadwerkelijke bescherming te bieden tegen schadelijke activiteiten door het nemen van actie, bijvoorbeeld in de wet- en regelgeving. Daarnaast is in die rechten inbegrepen het recht van de burger en het publiek om de juiste informatie te krijgen over milieurisico's²². Zo benadrukt het EHRM dat de vervuiling van het milieu en de daardoor veroorzaakte onveiligheid in de omgeving het welzijn van de individu raakt en dat het een recht is van de mens om daartegen beschermd te worden.

Geheel terzijde wordt opgemerkt dat er momenteel hevige discussies worden gevoerd over Shell in verband met de klimaatverandering.²³ Shell heeft sinds het ontstaan in 1890 een aanhoudende focus gehad op fossiele brandstoffen. Shell weet al vele decennia dat het met olie en gas de klimaatontwrichting veroorzaakt en verergert. Shell blijft de komende jaren jaarlijks maar liefst tussen de 20 en 25 miljard dollar investeren in olie en gas. Shell is verantwoordelijk voor ruim twee keer meer broeikasgassen dan heel Nederland bij elkaar.²⁴ Om die reden hebben verschillende belangenorganisaties een civiele rechtszaak aangespannen tegen Shell samen met ruim 17.000 particulieren.²⁵ Ook is de organisatie Follow The Money samen met Platform Authentieke Journalistiek begonnen aan een onderzoek naar de verwevenheid van Shell en de Nederlandse overheid.²⁶ Deze omstandigheden maken de kwestie in de onderhavige zaak dringender maar ook pijnlijker, gezien vanuit het oogpunt van het publieke belang.

²⁰ Gerechtshof Den Haag, 9 oktober 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2591, r.o. 40-43

²¹ *Öneryıldiz v. Turkey* [GC], no. 48939/99, 30 November 2004; *Powell and Rayner v. the United Kingdom*, no. 9310/81, 21 februari 1990; *López Ostra v. Spain*, no. 16798/90, 9 december 1994, para. 51.

²² *Budayeva and other v. Russia*, nos. 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 and 15343/02, 20 maart 2008, para. 132; *Tătar v. Romania*, no. 67021/01, 27 januari 2009, para. 97.

²³ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/05/21/shell-wist-het-allemaal-al-lang-a1603695>

²⁴ <https://milieudefensie.nl/actueel/volledige-dagvaarding-shell.pdf>

²⁵ <https://milieudefensie.nl/klimaatzaakshell>

²⁶ <https://www.ftm.nl/dossier/shell-papers>

4. Conclusie

Hierboven is uiteengezet dat het GTL Fuel een fossiele brandstof is en daarom geen schone energiebron kan zijn en ook niet per se schoner is dan diesel. De productie en het gebruik ervan zullen dan ook de klimaatverandering verder doen verergeren. Desalniettemin probeert Shell door middel van misleidende reclame en geheel uit winst oogmerk het publiek te laten geloven dat GTL een veilige energiebron is.

Samenvattend wordt aangevoerd dat de uitingen op het tekstbord gedaan op het Generation Discover Festival aangemerkt moeten worden als misleidende reclame met onjuiste milieueclaims die schadelijk zijn voor de kinderen - die de reclame als doelgroep heeft - en in strijd zijn met het fundamentele recht van de mens op het leven en op de eerbiediging van het privé- en familieleven.

Op grond van al hetgeen is aangevoerd wordt uw Commissie verzocht de onderhavige klacht gegrond te achten en te oordelen dat Shell met de uitingen op het Generation Discover Festival de hierboven genoemde bepalingen van de MRC en de KJC heeft overtreden.

Tot slot verzoek ik u zo vriendelijk te zijn verdere correspondentie betreffende de onderhavige klacht te sturen naar PILP-NJCM, postbus 2704, 1000 CS te Amsterdam. Telefonisch zijn wij bereikbaar op 020-525 2966 en per email: contact@pilpnjcm.nl.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Jelle Klaas', written over a light blue horizontal line.

Jelle Klaas (PILP-NJCM),

mede namens Daun Hwang (PILP-NJCM) en Femke Slegers (Fossielvrij Onderwijs).

